

ÁFORM UM LAGASETNINGU

– sbr. samþykkt ríkisstjórnarinnar frá 24. febrúar 2023, 1.–4. gr.

Málsheiti og nr.	Frumvarp til laga um breytingu á lögum um meðhöndlun úrgangs, nr. 55/2003 (EES-reglur, flutningur milli landa) URN26070081
Ráðuneyti og skrifstofa	Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneytið Skrifstofa umhverfisgæða
Innleiðing EES-gerðar?	☒ Já ☐ Nei
Dags.	6. október 2026

A. Tilefni

Tilefni lagasetningarinnar er innleiðing reglugerðar Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) 2024/1157 frá 11. apríl 2024 um tilflutning úrgangs, breytingu á reglugerðum (ESB) nr. 1257/2013 og (ESB) 2020/1056 og niðurfellingu reglugerðar (EB) nr. 1013/2006. Núgildandi ákvæði laga um meðhöndlun úrgangs, nr. 55/2003, um flutning úrgangs á milli landa innleiða ákvæði reglugerðar (EB) nr. 1013/2006, sem reglugerð (ESB) 2024/1157 leysir af hólmi.

B. Markmið

- Stefna hins opinbera á viðkomandi málefnasviði/málaflokki (t.d. stjórnarsáttmáli).**
Lagasetningin styður við aðgerðir sem miða að kolefnishlutleysi Íslands fyrir árið 2040, sem er m.a. markmið stjórnarsáttmála, auk þess sem hún fellur vel að meginmarkmiðum almennrar stefnu um meðhöndlun úrgangs 2021–2032, *Í átt að hringrásarhagkerfi*.
- Markmið sem að er stefnt með lagasetningu.**
Markmið með lagasetningunni er að innleiða þær EES-reglur um flutning úrgangs á milli landa sem fram koma í reglugerð (ESB) 2024/1157 og með því festa í gildi sömu reglur um slíkan flutning til og frá Íslandi og gilda í öðrum ríkjum á EES-svæðinu. Mikilvægt er að íslenskir aðilar sem flytja úrgang á milli landa njóti fulls jafnræðis á við sambærilega aðila í öðrum ríkjum á svæðinu og tryggja hnökralausan útflutning á úrgangi sem ekki eru til meðhöndlunarleiðir fyrir hér á landi, sem íslensk fyrirtæki og sveitarfélög reiða sig á.

C. Útfærsla

- Stutt lýsing á þeirri útfærslu sem áformuð er, heildarlög/breytingalög, innleiðing EES-gerðar o.s.frv. Rökstuðningur þar sem reifaðar eru mögulegar leiðir við lagasetningu.**
Áformað er að leggja fram frumvarp til breytingalaga til að innleiða þau ákvæði EES-gerðarinnar sem talið er nauðsynlegt að lögfesta. Önnur ákvæði EES-gerðarinnar er fyrirhugað að innleiða með reglugerð.
- Að auki, ef innleiðing EES-gerðar: Taka þarf fram ef fyrirhugað er að ganga lengra en lágmarkskröfur gerðar kveða á um og greina frá ástæðum þess (svigrúm til innleiðingar).**
Ekki er fyrirhugað að ganga lengra en lágmarkskröfur EES-gerðarinnar kveða á um.

D. Breytingar
Helstu fyrirhuguðu breytingar á gildandi lögum og reglum, hvort heldur bætt er við eða fellt brott. Búast má við að innleiðing reglugerðar (ESB) 2024/1157 kalli á nokkrar breytingar á lögum um meðhöndlun úrgangs, nr. 55/2003, s.s. á innleiðingarákvæði, reglugerðarheimildum, ákvæðum um skyldur framleiðanda úrgangs eða þess sem hefur úrgang í vörslu sinni vegna flutnings til þriðju ríkja og ákvæðum um eftirlit og viðurlög við ólöglegum flutningi.
E. Samræmi við stjórnarskrá og þjóðarétt – aðrar grundvallarspurningar
1. Koma áformin inn á svið stjórnarskrár og þjóðréttarskuldbindinga? Áformin snúa að því að uppfylla skuldbindingar skv. EES-samningnum. 2. Varða áformin ákvæði EES-samningsins um ríkisaðstoð, tæknilegar reglur um vöru og fjarþjónustu eða frelsi til að veita þjónustu? Nei. 3. Eru önnur lög sem taka þarf tillit til? Nei.
F. Samráð
1. Hverjir eru helstu hagsmunaaðilar? Aðilar sem stunda starfsemi sem felur í sér flutning úrgangs til eða frá Íslandi, s.s. fyrirtæki sem bjóða þjónustu við meðhöndlun úrgangs. 2. Er skörun við stjórnarmálefni annarra ráðuneyta? Í fyrsta lagi fer flutningur úrgangs til og frá landinu um tollhafnir eins og þær eru skilgreindar í tollalögum, sem eru á ábyrgðarsviði fjármála- og efnahagsráðherra. Í öðru lagi þá breytir reglugerð (ESB) 2024/1157 reglugerð (ESB) 2020/1056 um rafrænar upplýsingar um vöruflutninga, sem hefur ekki verið tekin upp í EES-samninginn en er til skoðunar í innviðaráðuneytinu. Í þriðja lagi eru í gildi reglur um aukaafurðir úr dýrum sem fluttar eru á milli landa, sem í sumum tilfellum flokkast sem úrgangur, sbr. reglugerð (EB) nr. 1069/2009 og reglugerð (ESB) nr. 142/2011, sem innleiddar eru með reglugerð nr. 674/2017 setti af atvinnuvegaráðherra. Nauðsynlegt er að gæta að samræmi við þessar reglur við lagasetninguna. 3. Samráð sem þegar hefur farið fram. Ekki hefur farið fram samráð um lagasetninguna en Umhverfis- og orkustofnun hefur birt upplýsingar á vef sínum um hluta af ákvæðum EES-gerðarinnar sem um ræðir og hélt kynningarfund um málið í mars 2026. 4. Fyrirhugað samráð (samráðsgátt og annað samráð). Fyrirhugað er hefðbundið ytra samráð, þ.e. kynning á áformum um lagasetninguna ásamt frummati á áhrifum í samráðsgátt, auk kynningar á sjálfu frumvarpinu og endanlegu áhrifamati þegar þar að kemur. Jafnframt verður haft beint samráð við hagsmunaaðila eftir því sem tilefni er til.

G. Mat á áhrifum þeirrar leiðar sem áformuð er
1. Niðurstaða frummats á áhrifum, sbr. fylgiskjal. Áætlað er að lagasetningin hafi lítil sem engin fjárhagsáhrif fyrir ríkissjóð. Ekki eru fyrirséð álitamál eða fyrirvarar sem ástæða þykir til að vekja athygli á. Að líkindum verður samfélagslegur ávinningur einhver, með jákvæðum áhrifum á umhverfi og sjálfbæra þróun, minni stjórnsýslubyrði og almennri kostnaðarlækkun vegna leyfisveitinga, þótt ekki sé hægt að búast við að ávinningurinn verði mælanlegur með beinum hætti.
H. Gildistaka og næstu skref
1. Hvenær er gert ráð fyrir gildistöku? Hvað má ætla að þeir sem verða fyrir áhrifum, þ.e. opinberar stofnanir, hagsmunaaðilar og almenningur, þurfi langan tíma til undirbúnings og aðlögunar? Mikilvægt er að lagabreytingarnar taki gildi sem fyrst en reglugerð (ESB) sem ætlunin er að innleiða með þeim tók að mestu leyti gildi í aðildarríkjum ESB 21. maí 2026. Hún verður svo að fullu í gildi frá 21. maí 2027 og um leið fellur alfarið úr gildi innan ESB fyrri reglugerð, þ.e. reglugerð (EB) nr. 1013/2006, sem nú er í gildi hér á landi. 2. Mælikvarðar á árangur. Á ekki við.
I. Annað
J. Fylgiskjöl
1. Mat á áhrifum lagasetningar – Frummat, sbr. eyðublað. Sjá fylgiskjal. 2. Önnur fylgiskjöl eftir atvikum. Á ekki við.